

INOSTRANA SUDSKA PRAKSA

ARBITRAŽNE ODLUKE KOJE SE OSPORAVAJU PRED ENGLESKIM SUDOM

Rešavanje sporova od strane izabраних sudova načelno je dozvoljeno. Sporovi se rešavaju ugovaranjem institucionalne ili ad hoc arbitraže. Arbitražni sporovi se rešavaju na elastičniji način. Imajući u vidu prirodu spora, stranke mogu da ugovore postupak koji će se primeniti. Zbog toga se arbitražni postupak razlikuje od sudskog.

U praksi stranke imaju više poverenja u arbitražu nego u sud, što se pokazalo korisnim u međunarodnim sporovima. Za razliku od sudskih, sporovi pred arbitražom sakriveni su od javnosti. Dokazi izneti u arbitražnom postupku poznati su samo arbitrima i strankama u sporu.

Bitna osobina arbitraže je njena dobrovoljnost. Arbitražni sporovi se rešavaju na osnovu ugovorenog prava ili na osnovu pravičnosti (*ex aequo et bono*).

Način rešavanja sporova putem arbitraže dobro je poznat i uspešno se odvija, kako u osiguranju, tako i u reosiguranju. Arbitri koji predlažu odluke su iz delatnosti osiguranja. Ugovorena arbitražna klauzula oslobađa arbitre obaveze da striktno poštuju pravne norme. Oni nastoje da uvažavaju ustaljenu praksu tržišta osiguranja i običaje koji postoje u osiguranju. Arbitražne odluke važne su za delatnost osiguranja, jer će iz donetih arbitražnih odluka izvući zaključke za svoje buduće poslovanje.

Arbitražne odluke ni u jednom pravnom sistemu ne predstavljaju izvor prava. Pogrešna arbitražna odluka može da se ukine od strane nadležnog suda. Nacionalna prava regulišu slučajeve kada se arbitražna odluka može oboriti. Engleski Zakon o arbitraži iz 1996. godine predviđa tri statusna mehanizma za osporavanje arbitražne odluke: a) da arbitražni sud nije nadležan, b) da je kod donošenja odluke došlo do ozbiljne neregularnosti i c) da je sud pogrešno primenio pravo. Primena Zakona se ne može isključiti u prva dva slučaja dok se u trećem slučaju to može učiniti. Primena engleskog prava se može isključiti, što

je engleski sud potvrdio.

Presuda IRB Brasil Resseguros SA v CH Reinsurance Co. Ltd. (2010) EWCH 847 Comm. Drugostepeni sud je prihvatio zahtev brazilskog reosiguravača koji je osporio arbitražnu odluku, smatrajući da je arbitražni sud pogrešno tumačio pravo.

Presuda Sulamerica Cia Nacional De Seguros S. A. and others v Enesa Engenharia S. A. and others (2012) EWCA. Činjenično stanje: dve polise osiguranja pokrile su izgradnju hidrocentrale u Brazilu. Spor je nastao kada je osiguravač odbio zahtev osiguranika za naknadu štete. Klauzula br. 7 polise sadržala je odredbu prema kojoj će svi sporovi biti rešavani primenom prava Brazila pod jurisdikcijom te države. Prema klauzuli br. 12 polise, ukoliko se osiguravač i osiguranik ne sporazumeju u vezi sa naknadom štete, spor će biti rešen od strane arbitraže u Londonu na osnovu ARIAS pravila.

Osiguravač je započeo arbitražu u Londonu tvrdeći da za štetu nije odgovoran. Osiguranik je započeo sudski spor u Brazilu u skladu sa klauzulom br. 7 polise osiguranja. Osiguravač je od engleskog suda zatražio da izda privremenu meru zabrane vođenja spora u Brazilu.

Engleski drugostepeni sud je zaključio da merodavno pravo prema arbitražnoj klauzuli za rešavanje spora u okviru komercijalnog ugovora ne mora da bude isto kao što je predviđeno u osnovnom ugovoru. Merodavno pravo se utvrđuje u tri faze: prvo, da li je merodavno pravo izričito ugovoreno, drugo, da li je merodavno pravo prećutno ugovoreno i treće, koji pravni sistem je najbliži za odlučivanje u sporu putem arbitraže? Sud je doneo presudu da je za odlučivanje u sporu merodavno englesko pravo. Naveo je dva razloga kao odlučujuća. Prvi, da izbor Londona kao sedišta arbitraže podrazumeva da su stranke prihvatile da će arbitražni postupak biti vođen u skladu sa engleskim Zakonom o arbitraži od 1996. godine. Drugo, mogućnost da u brazilskom zakonu postoji odredba na osnovu koje bi bilo moguće da se arbitražni spor ospori. Sve ovo ukazuje da stranke nisu želele da se primeni pravo Brazila.

Mesto za održavanje arbitraže značajno je za određivanje pripadnosti arbitražne odluke, njenog priznanja i izvršenja arbitražne odluke.

Ukoliko nema dovoljno razloga, sud nerado ukida arbitražne odluke. U jednom sporu, engleski sud je ukinuo arbitražnu odluku (Municipal Mutual Insurance v SEA Insurance/1998/, L.R.I.R.241). U ugovoru o reosiguranju, reosiguravači su pokrili štete na osnovu klauzule „pojedinačan i svaki gubitak” koji nastane iz jednog štetnog događaja. Sud je ukinuo arbitražnu odluku smatrajući

da su je arbitri pogrešno razumeli. Mislili su na uzrok štete. Pod „gubitkom“ se ne podrazumeva „uzrok“. U sporu Tang & Lee v GTIL et al (2012) sud je odbio zahtev tužioca koji je tražio od suda da utvrdi da arbitražni sporazum nije validan. Ova presuda još jednom potvrđuje praksu engleskih sudova koji nisu spremni da ukinu arbitražne odluke sem u ekstremnim slučajevima.

Engleska, odnosno Velika Britanija, je član EU, zbog čega Evropski sud pravde (*European Court of Justice*) može da interveniše. Sud pravde je osporio odluku engleskog vrhovnog suda, koji je presudio 2012. godine da je arbitražni ugovor punovažan.

Pravna sredstva, koja se mogu koristiti protiv arbitražnih odluka, kao i kontroverze oko ovih pravnih sredstava, odražavaju protivrečnost arbitražnog načina rešavanja sporova. To je protivrečnost između slobodne dispozicije strana, s jedne strane, i zahteva za kontrolom države s druge strane.

Izvori

- Allain Plantey, The VTH seminar on east-west arbitration bulletin of the International court of arbitration of the ICC International court of arbitration, Paris, No. 1. May 1990, str. 9.
- Larry P. Schiffer, Reinsurance Arbitration – a Primer,
- <http://www.irmi.com/expert/articles/2006/schifferO6.aspx>
- <http://www.hfw.com/publications/bulletins/shipping-december-2012>
- Jelena Perović, Formulisanje klauzule u arbitraži u međunarodnim privrednim ugovorima, Pravni život, br.11/2012. Beograd, 11/2012., str. 203.
- Johnatan Sacher i David Parker, The Sancity of ... English Arbitration Awards, Features, London, 2005, str. 22.
- Kennedys, [http://www.kenedylaw.com\(/caserewiew/arbitrationagreement\)](http://www.kenedylaw.com(/caserewiew/arbitrationagreement))
- Michael Peel and Jane Craft, Arbitration clausured, London, 2010.
- <http://www.mallesons.com/publications/market/Alerts/2012/Pages/English-Courts-back>
- <http://www.hfw.com/publications/bulletins/shipping-bulletin-december-2012/shipping-b...>
- Tibor Varadi, Pravna sredstva protiv odluka spoljnotrgovinskih arbitraža, Strani pravni život br. 115/82, Beograd, april-juni 1982, str. 187.

Dr Zoran D. Radović